

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D3/2/K.Ü.-02/03 (Önaraştırma)

Karar Sayısı : 02-43/507-210

Karar Tarihi : 11.7.2002

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU

Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ

B- RAPORTÖRLER: Kürşat ÜNLÜSOY, Osman Tan ÇATALCALI

C- ŞİKAYET EDEN: ÖZKA Gıda Mad. San. ve Tic. Paz. Ltd. Şti.
Yeni Mh. 1201 Sk. No:7 Bucak / BURDUR

D- HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR

Pınar Süt Mamulleri San. A.Ş.

Kemalpaşa Asfaltı No: 1 35060 Pınarbaşı / İZMİR

SEK Süt Endüstrisi Kurumu San. ve Tic A.Ş.

Yenibosna Kuleli Mevkii E5 Karayolu 34530 Bahçelievler / İSTANBUL

Nestle Gıda San. A.Ş. (Mis Süt San. A.Ş.)

Büyükdere Cd. No:71 Nurol Plaza A Blok Kat:5 80670 Maslak / İSTANBUL

E- DOSYA KONUSU: Pınar Süt Mamulleri San. A.Ş. (Pınar A.Ş.), SEK Süt Endüstrisi Kurumu San. ve Tic A.Ş. (SEK A.Ş.), Nestle Gıda San. A.Ş. (Nestle A.Ş.) teşebbüslerinin krema pazarında fiyat anlaşması yaparak rekabeti kısıtladıkları ve hakim durumlarını kötüye kullandıkları iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: ÖZKA Gıda Mad. San. ve Tic. Paz. Ltd. Şti.(ÖZKA Ltd. Şti.) Müdürü Özcan KADIOĞLU'na ait şikayet dilekçesinde; tetrapak ambalajlı krema ithalında % 150 oranında gümrük vergisi uygulandığı, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından bu ürünün ithaline yerli üretimi korumak amacı ile izin verilmediği belirtilerek, bu ortamda Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş.'nin anlaşmak suretiyle fiyat tespit ettikleri ve hakim durumlarını kötüye kullandıkları ileri sürülmekte, söz konusu ürünün ithalatına izin verilmesi ve gümrük vergilerinin azaltılması talep edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 3.7.2000 tarih, 2869 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 19.10.2000 tarih, D3/1/Y.K.-00/1 sayılı İlk İnceleme Raporu, 31.10.2000 tarih, 00-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca 00-42/457-251 sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 3.07.2002 tarih, D3/2/K.Ü.-02/03 sayılı Önaraştırma Raporu 5.7.2002 tarih, REK.0.07.00.00/44 sayılı Başkanlık önergesi ile 02-43 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş. arasında ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal niteliğinde bir anlaşma ya da uyumlu eylemin olduğuna dair herhangi bir bulguya rastlanılmaması ve anılan teşebbüslerin ilgili ürün pazarında tek başlarına ya da birlikte hakim durumda olmamaları nedeniyle soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmektedir.

I- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I. 1. İlgili Pazar

İlgili Ürün Pazarı: Şikayete konu olan ürün göz önünde bulundurularak, ilgili ürün pazarı *krema pazarı* olarak belirlenmiştir.

İlgili Coğrafi Pazar: Haklarında önaraştırma açılan Pınar A.Ş., SEK A.Ş., Nestle A.Ş. gibi krema üreten teşebbüslerin Türkiye genelinde faaliyet göstermeleri ve söz konusu ürünün gerek ithalatçı firmalardan gerekse yerel mandıralardan temin edilmesinde bölgesel bir farklılığın söz konusu olmaması dikkate alınarak ilgili coğrafi pazar *Türkiye Cumhuriyeti* olarak tespit edilmiştir.

I.2.Taraflar

I.2.1. ÖZKA Gıda Mad. San. Tic. Paz. Ltd. Şti. (ÖZKA Ltd. Şti.)

1995 yılında kurulan ÖZKA Ltd. Şti. "Falez Pastanesi" adı altında pastacılık alanında faaliyet göstermektedir. Bununla birlikte şirketin daha önceki yıllarda karamel elma (endüstriyel elma şekeri) üretimi olmuş ancak çeşitli nedenlerle bu üretime son verilmiştir.

I.2.2. Pınar Süt Mamulleri Sanayii A.Ş. (Pınar A.Ş.)

1975 yılında kurulan ve Yaşar Grubuna dahil Pınar A.Ş., ağırlıklı olarak süt ve süt mamulleri, meyve suları, sos ve toz ürünlerin üretim ve satışı alanında faaliyet göstermektedir. Şirketin İzmir ve Eskişehir fabrikalarında üretilen ürünlerinin yurt içi dağıtım ve satışının büyük bir kısmı Yaşar Birleşik Pazarlama Dağıtım Turizm ve Ticaret A.Ş. aracılığıyla yapılmaktadır.

Pınar A.Ş. halka açık bir şirket olup ortak sayısı 2,500 civarındadır. Şirketin ortaklık yapısı Tablo-1'de sunulmuştur:

Tablo-1. Pınar A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Oranı (%)
Yaşar Holding A.Ş.	24.42
YAPAŞ A.Ş.	38.11
Batı Sigorta A.Ş.	1.69
Diğer	35.78
Toplam	100.00

I.2.3. SEK Süt Endüstrisi Kurumu San. Ve Tic. A.Ş. (SEK A.Ş.)

1963 yılında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan SEK A.Ş., 1968 yılından itibaren kamu iktisadi teşebbüsü olarak faaliyetini sürdürmüştü ve 1997 yılında Koç Topluluğu tarafından devralınmıştır.

Şirket ürettiği ürünlerin satışını zincir marketlere ve kendi bünyesinde olan Catering Grubu (Toplu Tüketim Grubu) aracılığıyla endüstriyel alıcılara doğrudan ve Koç Grubu bünyesinde bulunan Düzey Pazarlama A.Ş.'nin bayileri aracılığıyla dolaylı olarak da gerçekleştirmektedir.

Şirketin ortaklık yapısı Tablo-2'de sunulmuştur.

Tablo-2. SEK A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Oranı (%)
Koç Holding A.Ş.	56
Kav Danışmanlık A.Ş.	16
Diğer	28
Toplam	100.00

I.2.4. Nestle Gıda Sanayi A.Ş. (Nestle A.Ş.)

Mis Süt Sanayii A.Ş., 31.8.2000 yılına kadar süt ve süt ürünleri alanında faaliyet gösteren, anılan tarihte Nestle Türkiye Gıda Sanayi A.Ş.'nin devralınması suretiyle ticaret unvanı "Nestle Gıda Sanayi A.Ş." olarak değişen ve faaliyetlerini Nestle Grubu bünyesinde sürdüren bir şirkettir .

Şirket, krema satışlarını genel ve catering satış müdürlükleri aracılığıyla ev içi ve ev dışı tüketimde kullanılmak üzere doğrudan (zincir marketlere) ve dolaylı (distribütörler aracılığıyla) olarak gerçekleştirmektedir.

Şirketin ortaklık yapısı Tablo-3'de sunulmaktadır.

Tablo-3. Nestle A.Ş. Ortaklık Yapısı

Pay Sahibinin Adı/Unvanı	Pay Oranı (%)
Nestle S.A.	99.9
Entreprises Maggi S.A.	0.0
Ste Pour l'Exportation des Produits Nestle S.A.	0.0
Ste de Produits Refrigeres Nestle S.A.	0.0
Sopropa S.A.	0.0
Diğer	0.1
Toplam	100.00

I.3.Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Şikayet edilen Őirketlerde yerinde yapılan incelemeler ve Şirket yetkilileri ile yapılan görüŐmeler sonucunda;

- Krema ve krem Őantinin birbirinden ayrı ürünler olduğu,
- Kremenin krem Őantiden farklı olarak yemeklerde de kullanıldığı, pasta yapımında ise kremenin ağırlıklı olarak pastanın içinde, krem Őantinin ise pastanın dıŐ süslemesinde kullanıldığı,
- SEK A.Ő. tesislerinde hayvansal yağ esaslı orta yağlı krema ve bitkisel yağ esaslı toz krem Őanti retiminde bulunulduğu,
- Hayvansal tabanlı kremenin SEK A.Ő., Pınar A.Ő., Nestle A.Ő. (Mis) ve SütaŐ'ın yanı sıra çok sayıda küçük ve orta ölçekli mandıralar tarafından da retildeği, ancak bu iŐletmeler arasında uygulanan üretim yöntemleri ve teknolojik düzey bakımından büyük farklılıklar bulunduğu,
- Halihazırda UHT tesisine sahip olan bir firmanın tesisinin deęiŐik ürünleri üretmeye yönelik olarak tasarlanmış olması kaydıyla önemli bir maliyete katlanmaksızın krema üretebileceği,
- Firmaların kremaya iliŐkin maliyetlerinin birbirine kıyasla % 10 düşük veya % 10 fazla olabileceği, bunda tesislerin benzer oluŐu ve girdi maliyetlerinin yakın oluŐunun etkili olduğu,
- Bitkisel tabanlı kremenin ülkemizde üretiminin bulunmadığı, bu ürünlerin çeşitli ülkelerden bir takım küçük ve orta ölçekli firmalar tarafından ithal edildiği,

tespit edilmiştir.

I.3.1. Kanun'un 4. Maddesi Açısından Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taŐıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teŐebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemlerinin hukuka aykırı ve yasak olduğu hükme bağlanmıştir.

Teşebbüslerinin krema pazarında fiyat anlaşması yaparak rekabeti kısıtladıkları iddiası doğrultusunda hakkında naraŐtırma açılan teŐebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde Kanun'un 4. maddesi anlamında teşebbüsler arasında rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma metnine ve böyle bir anlaşmanın varlığına yönelik herhangi bir bulguya rastlanılmamıŐtır.

Diğer yandan Şikayet dilekçesinde ne sürülen 1/1 kg.lık krema fiyatlarının teşebbüsler tarafından ortaklaŐa tespit edildiği iddiası doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda; söz konusu teşebbüslerin 1/1 kg.lık tetrapak ambalajlarda satıŐa sunduğu kremaların fabrika çıkıŐ fiyatlarının Şikayet edilen dönem olan 2000 yılı içerisinde fiyat artıŐ oranı ve dönemi bakımından uyumlu eylemin varlığının göstergesi sayılabilecek yönde bir seyir izlemediği anlaşılmıştir.

Özetle, yapılan inceleme sonucunda Pınar A.Ő., SEK A.Ő. ve Nestle A.Ő. arasında ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal niteliğinde bir anlaşma ya da uyumlu eylemin olduğuna dair herhangi bir bulguya rastlanılmamıŐtır.

I.3.2. Kanun'un 6. Maddesi Açısından Değerlendirme

Şikayet dilekçesinde öne sürülen diğer iddia Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş.'nin, tetrapak ambalajlı krema ithalatında %150 oranında gümrük vergisi uygulandığı ve Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından bu ürünlerin ithaline yerli üretimi korumak bahanesi ile izin verilmediği gibi etkenler nedeniyle fahiş fiyat uygulayarak hakim durumlarını kötüye kullandıkları yönündedir.

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi açısından öncelikle hakkında önaraştırma yapılan teşebbüslerin ilgili ürün pazarında hakim durumda olup olmadıklarının ortaya konulması gerekmektedir.

İlgili ürün pazarı olan krema pazarı başlıca bitkisel ve hayvansal tabanlı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Hayvansal tabanlı kremalardan Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş.'nin ürettikleri tetrapak ambalajlı sterilize kremaların mandıralarda üretilen kremalardan farkı daha hijyenik ve uzun ömürlü olmasıdır. Mandıralarda üretilen kremalar ise pastörize ya da pastörize olmayan (çiğ) tenekelerde ya da plastik kovalarda satılan, dolayısıyla dayanıklı olmayan kremalardır. Ancak talep açısından bakıldığında, alıcı konumunda bulunan pastaneler kremayı çok fazla bekletmeden pasta yapımında kullanmaları nedeniyle fiyata bağlı olarak kolaylıkla her iki krema türünü ya da birçok küçük ve orta ölçekli firma tarafından ithal edilen bitkisel tabanlı kremaları tercih edebilmektedirler.

Bu hususlar dikkate alınarak hesaplanan Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş.'nin ilgili ürün pazarındaki paylarına Tablo-4'te yer verilmiştir.

Tablo-4.Krema Üretim Miktarları (Kg) ve Pazar Payları (%)

	2000		2001	
	Miktar	Pay	Miktar	Pay
Pınar A.Ş.	453,000	11	394,300	...
SEK A.Ş.	98,000	2	113,000	...
Nestle A.Ş.	711,406	18	716,825	...
Diğer sanayi işletmeleri	2,771,594	69	6,127,875	...
Toplam	4,034,000	100	7,352,000	...

Yukarıdaki tablodan da görüldüğü üzere, Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş. pazar payları itibarıyla tek başlarına ya da birlikte hakim durumda bulunmamaktadırlar. Pazara bitkisel tabanlı kremaların da dahil edileceği dikkate alındığında anılan teşebbüslerin pazar paylarının daha düşük bir oranda olduğu anlaşılmaktadır.

Şikayet dilekçesinde, 2000 yılında haklarında önaraştırma açılan teşebbüslerin aşırı fiyat uyguladıkları öne sürülen 1/1 kg.lık tetrapak ambalajlı kremalar temel alınarak hazırlanan birim maliyet ve fabrika satış fiyatları karşılaştırılmış, ürünün homojen bir ürün olması ve firmaların maliyet yapılarının benzerliği dikkate alınarak, fiyat ve maliyetlerin birbirine yakın bir seyir izlemesinin olağan olduğu kanaatine varılmıştır.

Krema ürünü; Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş. gibi süt ve süt ürünleri alanında modern imkanlara sahip ve kurulu kapasiteleri yüksek olan teşebbüsler

açısından ürün gamı içerisinde üretim ve satış açısından oldukça düşük bir payı bulunan bir üründür.

Diğer yandan, ilgili ürün pazarının genel olarak rekabetçi bir pazar olması nedeniyle teşebbüslerin aşırı fiyat uygulamasında bulunmalarının alıcı konumunda bulunan teşebbüslerin mandıralardan alınan hayvansal tabanlı kremalara ve ithal edilen bitkisel tabanlı kremalara yönelmelerini daha da kolaylaştıracağı ve pazara yeni girişleri teşvik edeceği düşünülmektedir. Şikayetçi konumunda bulunan teşebbüsün ve pazardaki diğer alıcıların ikame krema tiplerini tercih etmeleri bunun bir göstergesidir. Dolayısıyla alıcı teşebbüslerin aşırı fiyat uygulamasıyla mağdur durumda bırakılması mümkün gözükmemektedir.

Özetle; şikayet dilekçesinde öne sürülen aşırı fiyat iddiasının 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi açısından bir kötüye kullanma olarak değerlendirilebilmesi; Pınar A.Ş., SEK A.Ş. ve Nestle A.Ş.'nin tek başlarına ya da birlikte hakim durumda olmalarını gerektirmektedir.

J- SONUÇ

Yukarıda yer verilen bilgiler çerçevesinde;

- Pınar Süt Mamulleri San. A.Ş., SEK Süt Endüstrisi Kurumu San. ve Tic A.Ş. ve Nestle Gıda Sanayi A.Ş. arasında ilgili ürün pazarında 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal niteliğinde bir anlaşma ya da uyumlu eylemin olduğuna dair herhangi bir bulguya rastlanılmadığı,
- Anılan teşebbüslerin ilgili ürün pazarında tek başlarına ya da birlikte hakim durumda olmadıklarının tespitinden hareketle, 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi anlamında hakim durumun kötüye kullanılmasından söz edilemeyeceği,

dikkate alınarak söz konusu teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığına

OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.